

کتاب کار

علوم تجربیات

اول دبستان

سرپرست گروه تالیف:

طاہرہ رستگار

مؤلفان:

سیمین دخت روحی، عزت السادات حسینی



سرشناسه	رستگار، طاهره، ۱۳۲۹-
عنوان و نام پدیدآور	کتاب کار علوم تجربی اول دبستان/ سرپرست گروه تألیف طاهره رستگار؛ مؤلفان سیمین دخت روحی، عزت السادات حسینی؛ تصویرگر منیره منصوری.
مشخصات نشر	تهران: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه)، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۱۳۲ ص: مصور، جدول.
شابک	978-964-08-0399-8
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	چاپ قبلی: ۱۳۸۲.
موضوع	علوم -- راهنمای آموزشی (ابتدایی)
موضوع	علوم -- پرسش ها و پاسخ ها (ابتدایی)
شناسه افزوده	روحی، سیمین دخت، ۱۳۵۲-
شناسه افزوده	حسینی، عزت السادات، ۱۳۳۵-
شناسه افزوده	منصوری، منیره، تصویرگر
شناسه افزوده	سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی. مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه).
رده بندی کنگره	LB ۳۰۶۰ / ۲۲ / ۵ ر ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	۳۷۲/۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۲۵۳۲۴۵۵



سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

کتاب کار علوم تجربی اول دبستان

سرپرست گروه تألیف: طاهره رستگار

مؤلفان: سیمین دخت روحی - عزت السادات حسینی

طراح گرافیک: شاهرخ خره غانی

تصویرگر: منیره منصوری

چاپ اول: ۱۳۹۰

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی از: شرکت چاپ بانک ملت

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

شابک ۸ - ۰۳۹۹ - ۵۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978-964-08-0399-8

نشانی: تهران: خیابان سپهبد قرنی، پل کریمخان زند، کوچه شهید محمود حقیقت طلبه، شماره ۸

تلفن: ۸۸۸۰۰۳۲۴-۹ دورنویس (فکس): ۸۸۹۰۳۸۰۹

www.cnma.ir



فهرست

زنگ علوم

سلام، به من نگاه کن

سالم باش، شاد باش

دنیای جانوران

دنیای گیاهان

زمین، خانه ی پر آب ما

زمین، خانه ی سنگی ما

چه می خواهیم بسازم

زمین، خانه ی خاکی ما

در اطراف ما هوا وجود دارد

دنیای سرد و گرم

از خانه تا مدرسه

آهن ربای من

از گذشته تا آینده



علوم تجربی، یکی از موضوعات درسی فرزند شما در مدرسه است. وی در مدرسه با کمک معلم با مفاهیم این درس آشنا می‌شود و مهارت‌هایی را کسب می‌کند؛ اما یک آموزش زمانی پایدار می‌شود که به کارگرفته شود. به این دلیل لازم است برای فرزند شما در خارج از مدرسه فرصت‌هایی فراهم شود که آموخته‌های خود، در درس علوم تجربی را به کار برد تا هم آن آموخته‌ها پایدار شود و هم مهارت‌ها و توانایی‌های وی افزایش یابد.

مجموعه‌ی «کتاب کار علوم تجربی» که مؤلفان کتاب درسی و کتاب معلم علوم تجربی وزارت آموزش و پرورش آن را تألیف کرده‌اند چنین فرصتی را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند. هدف آموزش علوم تجربی در پایه‌ی اول، به طور عمده، پرورش «مهارت مشاهده» است؛ یعنی می‌خواهد فرزند شما را در شناخت محیط، از طریق به کارگیری حداکثر حواس خود، توانا کند تا وی خوب دیدن، خوب شنیدن، خوب لمس کردن، خوب بویدن و خوب چشیدن را تجربه کند و به اهمیت و نقش هر کدام در جمع‌آوری اطلاعات از دنیای اطراف خود پی ببرد. اگر آموزش علوم تجربی در پایه‌ی اول باعث شود که در پایان سال، فرزند شما یک مشاهده‌گر دقیق و کنجکاو شود به هدف خود رسیده است.

فعالیت‌های کتاب کار علوم تجربی پایه‌ی اول، به طور عمده، برای پرورش این مهارت و نیز بعضی مهارت‌های ساده‌ی دیگر مثل کاربرد ابزار طراحی شده است. اگر قصد کمک به فرزندتان را دارید لازم است شیوه‌ی کار شما با هدف‌های مؤلفان و برنامه‌ریزان این درس هم‌سو باشد. بنابراین، تقاضا داریم به نکات زیر توجه کنید:

۱. از زمانی که فرزندتان توانایی خواندن را پیدا می‌کند به او فرصت دهید تا خود متن فعالیت را بخواند، درک کند و سپس انجام دهد.

۲. هر زمان که تصمیم می‌گیرید در انجام فعالیت به فرزندتان کمک کنید، ابتدا کمی تأمل کنید و از خود بپرسید: «آیا این کمک مانع از پرورش مهارت‌ها و توانایی‌ها در فرزندم نمی‌شود؟» مثلاً اگر قرار است او چیزی را به دقت مشاهده کند و سپس به پرسش‌هایی پاسخ دهد، این کار را به عهده‌ی خود او بگذارید تا مشاهده کند، یعنی ببیند، لمس کند و ... و در نهایت پرسش‌ها را پاسخ دهد. در این صورت است که می‌توان امیدوار بود که این مهارت‌ها در او رشد کند و آموخته‌ها پایدار شود.

۳. در صفحات انتهایی کتاب تصاویری به صورت برچسب آمده که قرار است فرزندتان در فعالیت‌های معینی از آن‌ها استفاده کند، در متن این فعالیت‌ها از این صفحه به عنوان

«آلبوم» نام برده شده است.

۴. مهارت تصمیم‌گیری مسئولانه، از کودکی، در انسان پرورش پیدا می‌کند. فرزند شما با انجام تکالیف این کتاب کار، تصمیم‌گیری را تجربه می‌کند. «چه چیزی بکشند؟ چگونه بسازد؟ چگونه پاسخ دهد؟...» و این‌ها همه، فرصت‌های تصمیم‌گیری را برای او فراهم می‌کنند.

۵. در پایان برخی از درس‌ها از شما خواسته‌ایم تا با تکمیل یک جدول ارزش‌یابی درباره‌ی مجموعه‌ی کارهای فرزندتان در آن درس قضاوت کنید. برای این کار کافی است دایره‌ی جلو هر مورد در جدول را با یکی از سه رنگ سبز (به معنای خیلی خوب)، زرد (متوسط و قابل قبول)، قرمز (نیاز به تلاش بیش‌تر) رنگ‌آمیزی کنید و اگر برای معلم فرزندتان پیام خاصی دارید در بخش ریزه‌ای که زیر جدول در نظر گرفته شده است بنویسید. هنگام قضاوت به یاد داشته باشید که فرزند شما یک کودک ۶-۷ ساله است. سعی کنید با واکنش مناسب خود درباره‌ی فعالیت‌هایش او را مطمئن سازید که اولاً یاد گرفتن همیشه با اشتباه کردن همراه است و ثانیاً هدف شما و معلم پیشرفت اوست به گونه‌ای که اشتباهات تکرار نشوند و او را مطمئن سازید که اگر در جدول ارزش‌یابی موردی را با رنگ قرمز نشان می‌دهید، او به تلاش بیش‌تر نیاز دارد و به معنای «بد بودن» نیست. از طرف دیگر فرزند شما باید به تدریج مهارت‌های خود را ارزیابی کند. به این دلیل در جدول‌های ارزش‌یابی بعضی از درس‌ها جلو هر مورد از معیارهای ارزش‌یابی دو دایره قرار دارد که یکی را شما و دیگری را فرزندتان رنگ می‌کنند. اجازه دهید ابتدا وی پس از نوشتن نام و نام خانوادگی خود، این کار را انجام دهد. بدیهی است باید موارد را برای او معنا کنید تا بداند بر اساس چه معیاری خود را ارزیابی کند. با این کار، او به تدریج با معیارهای ارزیابی از خود یا خودارزیابی در درس علوم تجربی آشنا می‌شود.

۶. در برخی صفحات از فرزندتان خواسته شده است تا یک جمله که شکرگزاری او را نشان می‌دهد کامل کند. پیشنهاد می‌شود او را راهنمایی کنید تا در ارتباط با درسی که خوانده است جمله را کامل کند، اما او را در کامل کردن جمله آزاد بگذارید.

۷. معلم از فرزند ۶-۷ ساله‌ی شما در حد خودش توقع دارد، نه بیش‌تر. شما هم با قبول کارهای بچگانه‌ی او اعتماد به نفس را در وی پرورش دهید. هنگامی که فرزند شما اعتماد به نفس داشته باشد از ابزار نیرومندی برخوردار می‌شود که او را برای انجام کارهای بزرگ آماده می‌سازد.

درس علوم تجربی بستر بسیار مناسبی برای اجرای ارزش یابی توصیفی یا به عبارت دیگر ، انجام سنجش مستمر و ارائه ی بازخورد مناسب به فراگیران است . بدیهی است برای حرکت از ارزش یابی کمی (نمره دادن و رتبه بندی کردن) به سمت ارزش یابی کیفی یعنی بیان نیازهای آموزشی فراگیر و شناخت میزان تحقق هدف های آموزشی در وی ، شما به ابزارهای جدیدی نیاز دارید تا بتوانید این کار را آگاهانه تر انجام دهید . در ویرایش جدید کتاب کار علوم تجربی ، سعی کرده ایم در انجام این مهم ، والدین دانش آموزان را با شما همراه سازیم . به این دلیل در پایان هر درس از آنان خواسته ایم که درباره ی کیفیت یادگیری فرزندشان و شناخت نیازهای آموزشی وی اظهار نظر کنند و در نیمه ی دوم سال هم خود دانش آموزان را درگیر خودارزیابی کرده ایم . این کار از طریق جدول هایی که در پایان هر درس آمده امکان پذیر شده است . در هر جدول بخشی هم برای درج پیام شما به والدین در نظر گرفته شده است . شما از طریق این پیام ها با والدین ارتباط برقرار می کنید .

در پایان درس ۸ که تقریباً نیم سال تحصیلی به حساب می آید و در پایان درس ۱۴ که پایان سال است ، والدین از طریق دو کارنامه ی مجموعی فرزندشان را ارزش یابی می کنند . در این کارنامه ها محلی هم برای اظهار نظر شما در نظر گرفته شده است ؛ والدین و شما از طریق این دو کارنامه می توانید از میزان تطابق نظریات یکدیگر در مورد دانش آموز آگاه شوید . در این کارنامه ، میزان اهمیت هر مورد با تعداد ستاره های سمت راست آن مشخص شده است . پیشنهاد می شود اگر دانش آموزی در مواردی مانند «مشاهده کردن» که با سه ستاره مشخص شده است ، حداقل به حد قابل قبول رسیده باشد از طریق این کارنامه والدین را مطمئن سازید که وی در درس علوم تجربی مشکل عمده ای ندارد ، در مواردی (مانند نظم و ترتیب) که با یک یا دو ستاره مشخص شده اگر دانش آموز به حد قابل قبول نرسیده باشد با کمک والدین در پیشرفت وی بکوشید ، اما مانع از ارتقای او به سال بعد نشوید .

سپاسگزار خواهیم شد اگر مؤلفان این کتاب را از طریق انتشارات مدرسه از پیشنهادهای اصلاحی و سازنده ی خود آگاه سازید .